

реалізувати прагнення суспільної діяльності, надали можливість та право самостійного існування.

Список використаних джерел і літератури

1. Устав института благородных девиц. Полное собрание законов Российской империи. Т. XVI. № 12154. С. 745–760.
2. Мазанов П. И. Полтавский институт благородных девиц : 1818-1898 : архивные справки. Полтава : Полтава, 1899. 324 с.
3. Морозова И. В. Институт благородных девиц в Одессе / И. В. Морозова, В. О. Левченко. 2014. Режим доступа: <http://portsukraine.com/node/3552>
4. Пиллер О. В. Итоги женского образования в России и его задачи. СПб., 1888. 167 с.
5. Тронько Т. В. З історії середньоосвітніх жіночих закладів Полтави ХІХ ст. Історична пам'ять. Випуск 1. Полтава : ПДПУ, 1998. С. 152-160.
6. Чорновол Л. О. Організація виховного середовища в інститутах шляхетних дівчат. Педагогічні науки. URL: http://www.rusnauka.com/13_NBG_2015/Pedagogica/3_192091.doc.html.

Плевако Катерина

ВИСВІТЛЕННЯ У «КИЇВСЬКИХ ЄПАРХІАЛЬНИХ ВІДОМОСТЯХ» ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПРОТЕСТАНТСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ У 1907 – 1908 РР.

Під час дослідження проаналізовано особливості розвитку протестантського руху в Україні у 1907–1908 рр. на основі періодичного видання «Київські єпархіальні відомості». Метою дослідження є джерелознавчий аналіз зазначеного журналу й надання оцінки стосовно висвітлення особливостей розвитку протестантського руху та окремих сектантських осередків. Надана об'єктивна характеристика журналу як джерела з історії протестантського руху в Україні.

Ключові слова: *Київські єпархіальні відомості, періодичне видання, історичне джерело, протестантизм, протестантський рух, сектантство.*

During an investigation, particularity of development of Protestant movement in Ukraine in 1907-1908 based on the periodical «Kyiv Eparchial Gazette» has been analyzed. The goal of the investigation is an examination the periodical and appreciate of coverage of the particularities of Protestant movement's development and its certain centers. Objective characteristics of the journal as a source of history of Protestant movement in Ukraine has been given.

Keywords: *Kyiv Eparchial Gazette, periodical, historical source, Protestantism, Protestant movement, sectarianism.*

Періодика релігійного спрямування є важливим джерелом з історії розвитку протестантського руху в Україні. Періодичні видання початку ХХ ст. зображали різні аспекти духовного життя, культури, світобачення українців, а також політику влади щодо їх проявів. Джерелознавчий аналіз преси релігійного характеру дає можливість розв'язати делікатні питання взаємозв'язку офіційної церкви з проявами її відхилення та визначити особливості духовного життя українців. Актуальність даного питання зумовлена необхідністю дослідження діяльності протестантських осередків й розкриття їх ролі в культурно-релігійному та політичному аспектах життя українців на початку ХХ ст. Про значущість та роль періодичного видання «Київські епархіальні відомості» як історичного джерела з історії протестантизму на даний момент немає ґрунтовних досліджень. Під час дослідження проаналізовано 52 випуски за 1907 р. та 52 випуски за 1908 р. [1]. Зазначимо, що журнал був органом Російської православної церкви, і відбивав погляди влади щодо протестантизму. Журнал складається з офіційної та неофіційної частин. Перша частина містить офіційні постанови та оголошення. Друга частина представляє більший науковий інтерес з порушеного питання, оскільки її зміст складається з різних матеріалів повсякденного суспільного життя, зокрема, проповідей, звітів, оглядів світської літератури, архіпастирських розпоряджень, бібліографічних нотаток.

Одним із провідних питань, які порушувалися на сторінках журналу було висвітлення особливостей розвитку протестантизму. Так, у випуску № 7 від 18 лютого 1907 р. приділена увага на питанні тлумачення протестантизму: «Протестанти – ортодокси, визнаючи божественне походження християнства, заперечують таке щодо пастирства. Протестанти вчать, що вірянин не потребує ні в якому посередництві спілкування з Богом» [2, 170]. Тут також зроблені певні зауваження щодо особливостей протестантського вчення й скоєнні таїнств. З метою висвітлення питання церковної дисципліни міститься інформація щодо реєстрації сповідей та причащань сектантів у приходах і відвідування ними церковних богослужінь з метою вивідування недоліків і їх використання надалі проти священників [3, 182]. Окрім цього, є замітки стосовно повернення до православної церкви відпалих через консисторію, після архіпастирського дозволу [4, 295].

Окрема увага зосереджена на проблемі публічної пропаганди сектантами, яка була незаконною. Зазначається, що сектанти (християни-баптисти, євангельські християни, молокани, пресвітеріани) подали петицію до міністра внутрішніх справ з проханням щодо «надання вільного віросповідання їх віри та розповсюдження свого вчення шляхом особистої розмови, проповіді та друкованого слова» [5, 420-421]. Політика російської влади щодо протестантського руху характеризується залученням систематизованої місіонерської діяльності. У випуску № 21

від 27 травня 1907 р. міститься значний матеріал з приводу проведення місіонерського з'їзду в Умані, де окреслена програма занять з'їзду, спрямованої на формування способів боротьби з віровченням сектантства [6, 262-263]. На сторінках видання міститься скорочена публікація виступів архієпископів на місіонерських з'їздах, де зазначаються причини поширення сектантства та методи боротьби з ним [12], [13], [14], [15]. Буденним явищем стали місіонерські богослужіння у приходських храмах Києва. Майже у кожному номері зазначаються дані про місіонерські з'їзди, їх роль у боротьбі з проявами протестантизму.

На сторінках журналу регулярно друкувався матеріал, пов'язаний із посиленням сектантської пропаганди та зростанням сектантів. Так, в огляді Київського єпархіального життя зазначається, що «проповідники адвентизму, переважно іноземні, виявляли особливу енергійну діяльність у Києві» [9, 12]. Саме адвентизму відводилася роль центрального чення сектантського спрямування. Характеристиці засад даного віровчення, історії розповсюдження та діяльності присвячена окремі статті у випусках [7, 716-721], [8, 1042-1044], [10, 114-118], [11, 140-146]. Опубліковані матеріали дають можливість набути знань щодо розвитку протестантського руху в Україні, проте потребують зіставлення з іншими джерельними матеріалами для відбиття повної картини.

У цілому, інформативний матеріал, розміщений на сторінках видання «Київські єпархіальні відомості», мав викривально-сектантський характер, що дозволяє зробити висновки про ставлення російської влади та офіційної церкви до проявів протестантського руху. Періодичне видання «Київські єпархіальні відомості» відіграли важливу роль у збереженні та фіксації основних подій і публікації теоретичного матеріалу щодо особливостей прояву протестантизму на українській території.

Список використаних джерел і літератури:

1. Київські єпархіальні відомості. Режим доступу: <http://www.pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/library/material/4585/> .
2. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 7.
3. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 8.
4. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 12.
5. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 17-18.
6. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 21.
7. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 31.
8. Київські єпархіальні відомості. 1907. № 44.
9. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 1.
10. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 5.
11. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 6.
12. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 30.
13. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 31.
14. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 32.
15. Київські єпархіальні відомості. 1908. № 33.